

ΜΕΡΟΣ Ι.....	9
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ	9
Ενότητα 1.....	10
1.Γενικά στοιχεία της περιοχής.....	10
1.1 Ιστορικό συνένωσης	10
1.2 Θέση και Έκταση του Δήμου.....	10
1.3 Διοικητική Διάρθρωση – Δημοτικές και Τοπικές Κοινότητες.....	11
1.4 Πληθυσμός.....	13
1.4.1 Πληθυσμιακές μεταβολές.....	13
1.4.2 Σύνθεση πληθυσμού (φύλο, ηλικία).....	19
Δημοτική ενότητα Λάρισας.....	19
Δημοτική Ενότητα Κοιλάδας.....	22
Δημοτική Ενότητα Γιάννουλης.....	23
1.4.3 Επίπεδο εκπαίδευσης.....	24
Δημοτική ενότητα Λάρισας.....	24
Δημοτική ενότητα Κοιλάδας.....	25
Δημοτική ενότητα Γιάννουλης.....	25
1.4.4 Νοικοκυριά.....	27
Δημοτική ενότητα Λάρισας.....	27
Δημοτική ενότητα Κοιλάδας.....	27
Δημοτική ενότητα Γιάννουλης.....	28
1.5 Ο ρόλος του Δήμου στον Νομό και την Περιφέρεια.....	28
1.6 Ιστορική Φυσιογνωμία και Παράδοση.....	30
Δημοτική Ενότητα Λάρισας.....	30

ΜΕΡΟΣ Ι

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ

Ενότητα 1

1.Γενικά στοιχεία της περιοχής

1.1 Ιστορικό συνένωσης

Με τον Ν.3852/2010 (ΦΕΚ 87/τ.Α'/07-7-2010) «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης» συστάθηκε ο Δήμος Λαρισαίων με έδρα τη Λάρισα αποτελούμενος από τους δήμους α. Λαρισαίων β. Κοιλιάδας και γ. Γιάννουλης, οι οποίοι καταργούνται.

1.2 Θέση και Έκταση του Δήμου



Ο Δήμος Λαρισαίων έχει έκταση 335.12 τ.χλμ βρίσκεται στο κέντρο της Περιφέρειας Θεσσαλίας, ενώ συνορεύει βόρεια με το Δήμο Τυρνάβου, βορειοανατολικά με τον Δήμο Τεμπών, νότια με τον Δήμο Κιλελέρ και δυτικά με τους Δήμους Φαρκαδόνας και Παλαμά.

Η Λάρισα είναι η μεγαλύτερη, σε έκταση και πληθυσμό, πόλη της Κεντρικής Ελλάδος, πρωτεύουσα του ομώνυμου Νομού και της Περιφέρειας Θεσσαλίας. Η πόλη της Λάρισας κατέχει θέση εξέχουσας οικονομικής σημασίας επί του οδικού άξονα Πατρών – Αθηνών – Θεσσαλονίκης – Ευζώνων (Π.Α.Θ.Ε.) που ενώνει τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα, την Αθήνα και την Θεσσαλονίκη (βόρεια και νότια Ελλάδα). Επιπλέον βρίσκεται πάνω στον βασικό σιδηροδρομικό άξονα της Ελλάδας και συνδέεται οδικά με με το δυτικό τμήμα της χώρας (Ηπειρος). Η πόλη της Λάρισας συγκεντρώνει λειτουργίες οικισμού πρώτου επιπέδου και αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα αστικά κέντρα της χώρας. Τα παραπάνω χαρακτηριστικά την καθιστούν ως μία από τις δυναμικότερες αστικές περιοχές, λόγω της γεωγραφικής της θέσης.

Νοτιοδυτικά της πόλης της Λάρισας και εντός της περιαστικής της ζώνης εντοπίζονται οι τοπικές κοινότητες του Δήμου: Κοιλιάδα, Αμυγδαλέα, Ελευθερές, Κουτσόχερο, Λουτρό, Μάνδρα και Ραχούλα που αποτελούν αγροτικές περιοχές. Εκτός της Κοιλιάδας που αποτελεί οικισμό 4^{ου} επιπέδου όλες οι υπόλοιπες τοπικές κοινότητες αποτελούν οικισμούς 5^{ου} επιπέδου. Η Κοιλιάδα κατέχει κεντρική θέση σε σχέση με τις υπόλοιπες τοπικές κοινότητες ενώ παράλληλα σε αυτή χωροθετείται η πλειονότητα των κοινωνικών υποδομών της περιοχής, π.χ. το Γυμνάσιο – Λύκειο της περιοχής.

Βορειοδυτικά της πόλης εντοπίζονται η Δημοτική Κοινότητα Γιάννουλης και η Δημοτική Κοινότητα Φαλάνης στην οποία εντάσσεται και ο οικισμός Δασοχωρίου οι οποίες αποτελούν αμιγώς πεδινή περιοχή. Η δημοτική κοινότητα Γιάννουλης αποτελεί οικισμό 4ου επιπέδου ενώ η

Δημοτική Κοινότητα Φαλάννης καθώς και ο οικισμός Δασοχωρίου ανήκουν στο 5ο επίπεδο. Η Γιάννουλη με το πολεοδομικό συγκρότημα της Λάρισας λειτουργούν ως ισχυρά διασυνδεδεμένο σύστημα και υπάρχει σαφής τάση δημιουργίας ενός συνεχούς οικιστικού ιστού.

1.3 Διοικητική Διάρθρωση – Δημοτικές και Τοπικές Κοινότητες

Με το ΦΕΚ 1292/τ.Β'11-08-2010 και σύμφωνα με το πρόγραμμα Καλλικράτης πραγματοποιήθηκε η **διοικητική διάρθρωση** του Δήμου Λαρισαίων ως εξής:

α. ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ

1. Δημοτική Κοινότητα Γιάννουλης

2. Δημοτική Κοινότητα Φαλάννης

β. ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΙΛΑΔΑΣ

3. Τοπική Κοινότητα Αμυδαλέας

4. Τοπική Κοινότητα Ελευθερών

5. Τοπική Κοινότητα Κοιλιάδος

6. Τοπική Κοινότητα Κουτσοχέρου

7. Τοπική Κοινότητα Λουτρού Λαρίσης

8. Τοπική Κοινότητα Μάνδρας

9. Τοπική Κοινότητα Ραχούλας

γ. ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ

10. 1^η Δημοτική Κοινότητα Λαρίσης το οποίο περικλείεται από τις οδούς: Καλοδίκη, Πάρνηθας, εσωτερική κοίτη Πηνειού, Γέφυρα Αλκαζάρ, οδοί Καλλιθέας, Φιλίππου, Σκίππη, Καραθάνου, Καραϊσκάκη, Τρικάλων, Ιωαννίνων, Αγ. Τριάδας, Μυρμηδόνων, Καρδίτσας, Περιφερειακή Αθηνών – Τρικάλων και εξωτερική κοίτη Πηνειού.

11. 2^η Δημοτική Κοινότητα Λαρίσης το οποίο περικλείεται από τις οδούς: Γκύζη, Τσολάκη (εσωτερική κοίτη Πηνειού), Αεροδρομίου, Ηρώων Πολυτεχνείου, Γούναρη, Νικηταρά, 23ης Οκτώβρη, Λ. Κατσώνη, Μανδηλαρά, Μιαούλη, Ηρώων Πολυτεχνείου, Τρικάλων, Καραϊσκάκη, Καραθάνου, Σκίππη, Φιλίππου και Καλλιθέας.

12. 3^η Δημοτική Κοινότητα Λαρίσης (συμπεριλαμβάνονται οι οικισμοί Κουλούριου και Αμφιθέας) το οποίο περικλείεται από τις οδούς: Σ. Καράγιωργα, όρια Αεροδρομίου μέχρι τέρμα Βόλου, οδός Κάρλας, σιδηροδρομικές γραμμές, Υψηλάντου, Ηρ. Πολυτεχνείου, Μιαούλη Μανδηλαρά, Λ. Κατσώνη, 23ης Οκτώβρη, Νικηταρά, Γούναρη και Ηρ. Πολυτεχνείου

13. 4^η Δημοτική Κοινότητα Λαρίσης το οποίο περικλείεται από τις οδούς: Καρδίτσας, Σαρίμβη, Ηρ. Πολυτεχνείου, Υψηλάντου, σιδηροδρομικές γραμμές, Κάρλας, όρια σχεδίου πόλης και Περιφερειακή Αθηνών – Τρικάλων

14. Τοπική Κοινότητα Τερψιθέας

Με την υπ' αριθμ 51 Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου καθορίστηκαν οι Αυτοτελείς Οικισμοί του Δήμου Λαρισαίων σε επίπεδο Δημοτικής και Τοπικής κοινότητας ως εξής:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΡΙΣΑΣ ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ

Γεωγραφικός Κωδικός = 2201

Α/Α REC	Κωδικός			Όνομα Δημοτικής Ενότητας, Δημοτικής / Τοπικής Κοινότητας και Αυτοτελούς Οικισμού
	ΔΕ	ΔΚ/ΤΚ	Οικισμού	
5781	01			ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ
5782	01	00	01	Λάρισα, η
5783	01	00	02	Αμφιθέα, η
5784	01	00	03	Κουλούριον, το
5785	01	05		Τοπική Κοινότητα Τερψιθέας
5786	01	05	01	Τερψιθέα, η
5788	02			ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ
5789	02	01		Δημοτική Κοινότητα Γιάννουλης
5790	02	01	01	Γιάννουλη, η
5791	02	01	02	Θεραπευτική Κοινότητα ΕΞΟΔΟΣ (τ.Παιδόπολης Απόστολος Παύλος, η)
5792	02	02		Δημοτική Κοινότητα Φαλάννης
5793	02	02	01	Φαλάννα,
5794	02	02	02	Δασοχώριον
5795	03			ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΙΛΑΔΑΣ
5796	03	01		Τοπική Ενότητα Κοιλιάδος
5797	03	01	01	Κοιλιάδα,
5798	03	02		Τοπική Κοινότητα Αμυγδαλέας
5799	03	02	01	Αμυγδαλέα
5800	03	02	02	Συνοικισμός Προσφύγων
5801	03	03		Τοπική Κοινότητα Ελευθερών
5802	03	03	01	Ελευθεραί
5803	03	04		Τοπική Κοινότητα Κουτσοχέρου
5804	03	04	01	Κουτσοχερων,
5805	03	05		Τοπική Κοινότητα Λουτρού Λαρίσης
5806	03	05	01	Λουτρόν
5807	03	05	02	Αργυρόμυλος
5808	03	06		Τοπική Κοινότητα Μάνδρας
5809	03	06	01	Μάνδρα
5810	03	07		Τοπική Κοινότητα Ραχούλας
5811	03	07	01	Ραχούλα
5812	03	07	02	Κάστρον

1.4 Πληθυσμός

	Πραγματικός πληθυσμός (2001)
ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ (Έδρα: Λάρισα)	139.403
Α.ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ	10.022
Δημοτική Κοινότητα Γιάννουλης	5.997
Δημοτική Κοινότητα Φαλάννης	4.025
β. ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΙΛΑΔΑΣ	3.305
Τοπική Κοινότητα Αμυγδαλέας	343
Τοπική Κοινότητα Ελευθερών	421
Τοπική Κοινότητα Κοιλάδος	683
Τοπική Κοινότητα Κουτσοχέρου	320
Τοπική Κοινότητα Λουτρού Λαρίσης	303
Τοπική Κοινότητα Μάνδρας	673
Τοπική Κοινότητα Ραχούλας	562
γ. ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΡΙΣΑΣ	126.076
Δημοτική Κοινότητα 1ου Διαμερίσματος Λαρίσης	26.035
Δημοτική Κοινότητα 2ου Διαμερίσματος Λαρίσης	41.816
Δημοτική Κοινότητα 3ου Διαμερίσματος Λαρίσης (συμπεριλαμβάνονται οι οικισμοί Κουλούριου και Αμφιθέας)	30.121
Δημοτική Κοινότητα 4ου Διαμερίσματος Λαρίσης	26.814
Τοπική Κοινότητα Τερψιθέας	1.290

1.4.1 Πληθυσμιακές μεταβολές

Στον πίνακα 1.4.1-1 παρουσιάζονται τα πληθυσμιακά μεγέθη και η εξέλιξή τους συνολικά για τον Δήμο Λαρισαίων μετά το πρόγραμμα Καλλικράτης και αναλυτικά για τις Δημοτικές Ενότητες που τον συγκροτούν. Επίσης, στον πίνακα αυτό, στις δύο τελευταίες του στήλες απεικονίζεται η ποσοστιαία μεταβολή του πληθυσμού που παρατηρείται μεταξύ των απογραφών 1981 - 1991 και 1991- 2001.

Πίνακας .1.4.1-1: Διαχρονική εξέλιξη (1961-2001) του πληθυσμού του ΟΤΑ

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ					ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)	
	1961	1971	1981	1991	2001	81-91	91-01
ΧΩΡΑ	8.388.553	8.768.641	9.740.417	10.259.900	10.964.020	5,30%	6,90%
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	695.385	659.913	695.654	734.589	753.888	5,60%	2,63%
Ν. ΛΑΡΙΣΑΣ	237.776	232.226	254.295	270.612	279.305	6,42%	3,21%
ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ							
Δημοτική Ενότητα. ΛΑΡΙΣΑΣ	56.891	73.848	103.468	114.334	126.076	10,50%	10,27%
Δημοτικές Κοινότητες Λαρίσας	55.858	72.760	102.426	113.090	124.786	10,41%	10,34%
Τοπική Κοινότητα Τερψιθέας	1.033	1.088	1.042	1.244	1.290	19,39%	3,70%
Δημοτική Ενότητα. ΚΟΙΛΑΔΟΣ	4752	3989	3625	3514	3.305	-3,06	-5,95

Τοπική Κοινότητα Κοιλιάδος	861	602	603	715	683	18,57	-4,47
Τοπική Κοινότητα Αμυδαλέας	595	524	419	395	343	-5,73	-13,16
Αμυδαλέα,η	342	312	287	280	275	-2,44	-1,78
Συνοικισμός Προσφύγων,ο	253	212	132	115	68	-12,87	-40,86
Τοπική Κοινότητα Ελευθερών	537	461	425	419	421	-1,41	0,47
Τοπική Κοινότητα Κουτσοχέρου	540	498	388	347	320	-10,56	-7,78
Τοπική Κοινότητα Λουτρού	700	546	429	364	303	-15,15	-16,76
Λουτρόν,το	550	414	294	255	222	-13,27	-12,94
Αργυρόμυλος,ο	150	132	135	109	81	-19,26	-25,69
Τοπική Κοινότητα Μάνδρας	686	664	678	618	673	-8,85	8,9
Μάνδρα,η	686	664	678	618	673	-8,85	8,9
Τοπική Κοινότητα Ραχούλας	833	694	683	656	562	-3,95	-14,33
Ραχούλα,η	656	573	601	612	522	1,83	-14,7
Κάστρον,το	177	121	82	44	40	-46,34	-9,09
Δημοτική Ενότητα ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ	3.125	3.683	4.864	6.327	10.022	30,07	58,40
Δημοτική Κοινότητα Γιάννουλης	1.181	1.477	2.238	3.284	5.997	46,74	82,61
Δημοτική Κοινότητα Φαλάνης	1.944	2.206	2.626	3.043	4.025	15,88	32,27

Πηγή ΕΣΥΕ Επεξεργασία Δ.Ο.Ε.

Παρακάτω παρατίθενται πληθυσμιακά στοιχεία για την πόλη της Λάρισας την μεγαλύτερη δημοτική ενότητα του νέου Δήμου. Από τα στοιχεία των Πινάκων 1.4.1-2 & 1.4.1-3 είναι προφανής ο κεντρικός ρόλος της πόλης της Λάρισας στο σύστημα αστικών κέντρων της χώρας, αλλά και ο κεντρικός της ρόλος ως αστικός σχηματισμός στην Περιφέρεια Θεσσαλίας.

Πίνακας 1.4.1-2 Η θέση της Λάρισας στο Ελληνικό σύστημα αστικών κέντρων

	1961	1971	1981	1991	2001
Π.Σ Πρωτεύουσας	1852709*	2540241	3027331	3072922	3206280
Π.Σ. Θεσσαλονίκης	380654	557360	706180	749048	786550
Π.Σ Πατρών	103941	120847	154596	170462	191508*
Π.Σ Ηρακλείου	69983	84710	110958	126907	137766*
Π.Σ. Βόλου	80846	88096	107407	115744	119435*
Π.Σ. Λάρισας	55858	72760	102426	114334	124376
Αστικός Πληθυσμός (στο σύνολο των παραπάνω αστικών περιοχών)	2543991	3464014	4208898	4349417	4565915
Αστικός Πληθυσμός Ελλάδας	3628105	4675313	5670442	6041870	6434591**
Λόγοι					
Πληθυσμός Λάρισας / Αστικός πληθυσμός Ελλάδας	1,53%	1,55%	1,80%	1,89%	1,93%
Πληθυσμός Λάρισας / ΠΣΠ	3,01%	2,86%	3,38%	3,72%	3,87%

Πληθυσμός Λάρισας / ΠΣΘ	14,67%	13,05%	14,50%	15,26%	15,81%
Πληθυσμός Λάρισας / (ΠΣΠ + ΠΣΘ)	4,52%	2,34%	2,74%	2,99%	3,11%
Πληθυσμός Λάρισας / (Σύνολο πληθυσμού των 4 μεσαίων πόλεων)	17,98%	19,85%	21,54%	21,67%	21,70%

Πηγή: ΕΣΥΕ (Προσωρινά αποτελέσματα απογραφής πληθυσμού έτους 2001), www.economics.gr (2002)

Επεξεργασία: Ομάδα μελέτης (Εργαστήριο Περιφερειακών Οικονομικών Αναλύσεων και Προβλέψεων, 2002)

* Οι πληθυσμοί στον παραπάνω πίνακα αναφέρονται μόνο σε Πολεοδομικά συγκροτήματα, σε επίπεδο Δήμων υπάρχουν αποκλίσεις λόγω των συνενώσεων του Προγράμματος 'Καλλικράτης'. Δεδομένου ότι το 2011, χρόνος σύνταξης του παρόντος Επιχειρησιακού, είναι έτος απογραφής τα στοιχεία θα επικαιροποιηθούν μετά την ανακοίνωση των οριστικών αποτελεσμάτων από την ΕΣΥΕ.

** Ο υπολογισμός του Αστικού πληθυσμού στο σύνολο της χώρας είναι κατόπιν εκτίμησης, με βάση την τελευταία ποσοστιαία μεταβολή της περιόδου 1981-1991 (6,5%). Επίσης την ίδια περίοδο οι αναφερόμενες στον πίνακα αστικές περιοχές παρουσίασαν ποσοστιαία μεταβολή της τάξης του 4,9%.

Πίνακας 1.4.1-3: Η Δημογραφική εξέλιξη στην Λάρισα

	1961	1971	1981	1991	2001
Πληθυσμός Λάρισας	55858	73848	103468	114334	126076
Πληθυσμός Ν. Λάρισας	237776	232226	254295	270612	279305
Πληθυσμός Θεσσαλίας	695385	659913	695654	734846	753888
Πληθυσμός Ελλάδας	8398050	8768372	9379589	10252580	10939605
Λόγοι					
Πληθυσμός Λάρισας /	23,5	31,3	40,2	42,2	44,8
Πληθυσμός ν. Λάρισας /	8,0	11,0	14,7	15,5	16,5
Πληθυσμό Θεσσαλίας /	0,6	0,8	1,1	1,1	1,1
Πληθυσμό Ελλάδας /	34,2	35,2	36,5	36,8	36,9
Πληθυσμό ν. Λάρισας /	2,8	2,6	2,7	2,6	2,5
Πληθυσμό Θεσσαλίας /	8,3	7,5	7,4	7,1	6,9
Πληθυσμό Ελλάδας /					

Πηγή: ΕΣΥΕ (2001), www.statistics.gr, www.economics.gr

Επεξεργασία: Ομάδα μελέτης, Εργαστήριο Περιφερειακών Οικονομικών Αναλύσεων και Προβλέψεων, 2002

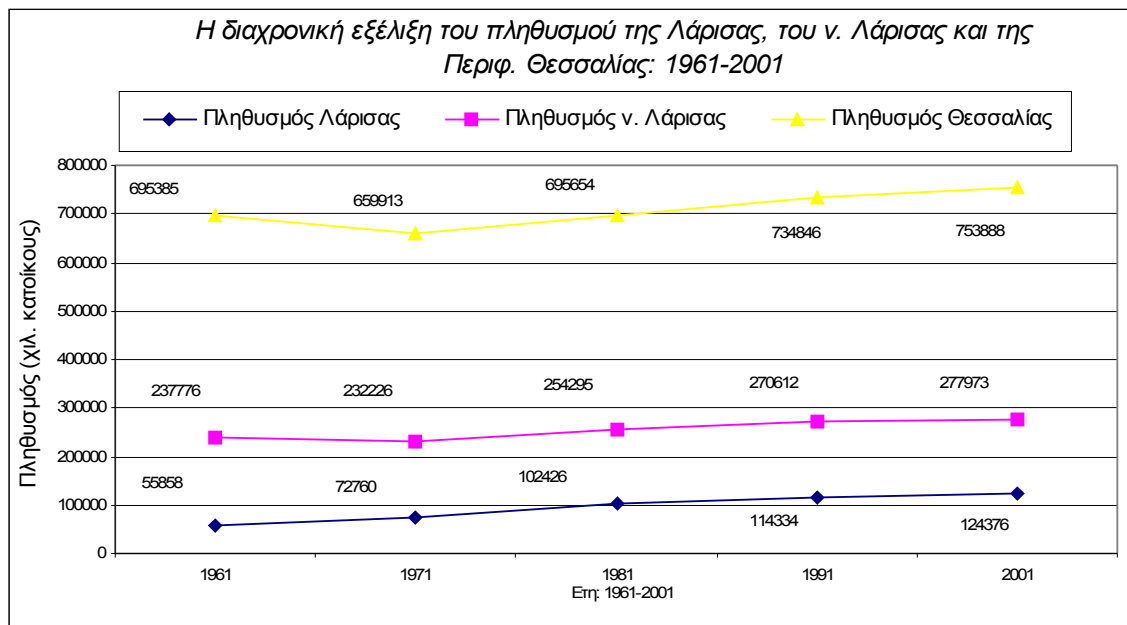
Από τα στοιχεία του Πίνακα 1.4.1-2 είναι προφανές ότι η Λάρισα έχει σημαντικό πληθυσμιακό μέγεθος για τα δεδομένα του Ελληνικού συστήματος αστικών κέντρων, μιας και είναι η 5^η σε μέγεθος πόλη μετά την Αθήνα, την Θεσσαλονίκη, την Πάτρα και το Ηράκλειο. Επίσης, από τα ίδια στοιχεία φαίνεται ότι η Λάρισα χαρακτηρίζεται από μία έντονη δυναμική, μιας και μέχρι και την απογραφή του 1991 τα στοιχεία παρουσίαζαν ως 5^η ελληνική πόλη αυτή του Βόλου (ως Πολεοδομικό συγκρότημα στο σύνολο του), που την ίδια στιγμή κατείχε και εξέχουσα θέση στην Περιφέρεια Θεσσαλίας και στην κεντρική Ελλάδα γενικότερα

Ιδιαίτερα σημαντική είναι η εικόνα που παρουσιάζουν οι λόγοι του πίν. 1.4.1-2. Σε όλες τις περιπτώσεις η δυναμική ανάπτυξης της πόλης που εκφράστηκε παραπάνω αντικατοπτρίζεται και στις ποσοστιαίες σχέσεις του πληθυσμού της πόλης με τα υπόλοιπα ΠΣ της χώρας. Οι τάσεις είναι αυξητικές ειδικότερα από το 1971 και ύστερα, την ίδια στιγμή μάλιστα που η συγκέντρωση πληθυσμού στην Περιφέρεια Θεσσαλίας σε σχέση με το σύνολο του πληθυσμού της χώρας βαίνει διαρκώς μειούμενη. Την ίδια τάση μείωσης παρουσιάζει και ο πληθυσμός του Ν. Λάρισας σε σχέση με τον πληθυσμό της Ελλάδας, ενώ ο πληθυσμός της πόλης της Λάρισας βαίνει αυξητικός σε σχέση με τον πληθυσμό της Θεσσαλίας (Πίνακας 1.4.1-3, διάγραμμα 1.4.1). Με βάση τα δεδομένα αυτά, η πόλη της Λάρισας αναπτύσσει μια δυναμική παρουσία σε σχέση με τη φθίνουσα πορεία της Περιφέρειας Θεσσαλίας, αλλά και του Ν. Λάρισας. Επίσης γίνεται σαφής και έκδηλη η αυτονόμηση της πόλης από το στενό περιβάλλον του νομού/ περιφέρειας (μικροοικονομικό επίπεδο) και η ενίσχυση της παρουσίας και του ρόλου της σε εθνική κλίμακα (μακροοικονομικό επίπεδο).

Συμπερασματικά φαίνεται ότι η τάση συγκέντρωσης πληθυσμού στην πόλη της Λάρισας εκφράζεται δυναμικά με αποτέλεσμα να κατοικούν σε αυτή το 44,8% των κατοίκων του νομού

Λάρισας, ενώ την ίδια στιγμή συγκεντρώνει και το 16,5% του συνολικού πληθυσμού της περιφέρειας (Πίνακας 1.4.1.-2). Η τάση αστικοποίησης είναι έντονη και σε σχέση με το 1961 όπου η Λάρισα κατείχε το 1,53% του αστικού πληθυσμού της Ελλάδας, το ποσοστό αυτό αυξήθηκε σε 1,93% το 2001. Η πόλη αναγνωρίζεται ως παραγωγικό κέντρο και αποτελεί πόλο έλξης για την συγκέντρωση πληθυσμών και παραγωγικών δραστηριοτήτων.

Διάγραμμα 1.4.1: Ο πληθυσμός της Λάρισας διαχρονικά (περίοδος 1961-2001)



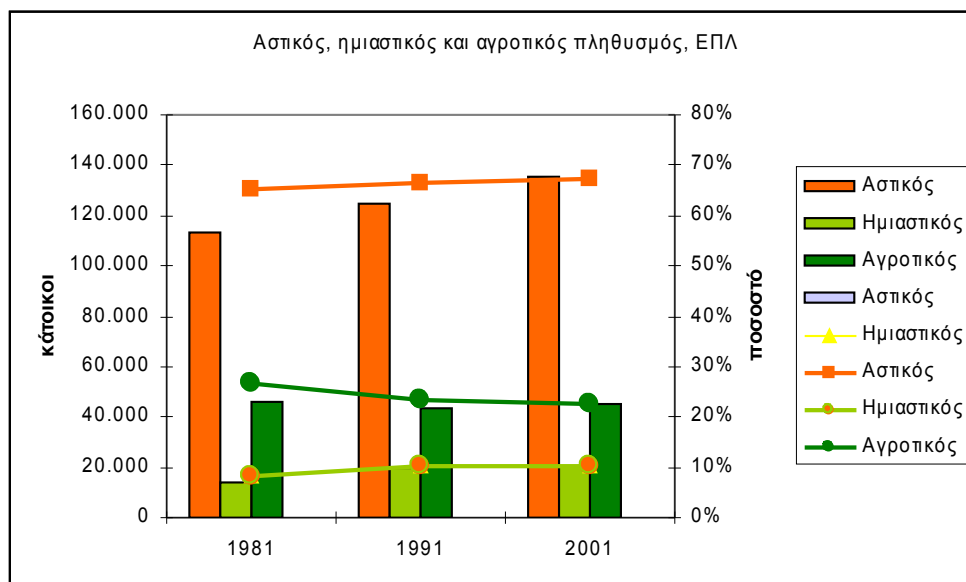
Πηγή: Ομάδα μελέτης, Εργαστήριο Περιφερειακών Οικονομικών Αναλύσεων και Προβλέψεων, 2002

Ο επόμενος πίνακας παρουσιάζει στοιχεία για την κατανομή του πληθυσμού, κατά το 2001, μεταξύ αστικού και αγροτικού (συμπεριλαμβανόμενου, στον τελευταίο, του ημιαστικού, δηλ. αυτού που κατοικεί σε οικισμούς μεταξύ 2.000 και 10.000 κατοίκων).

	Σύνολο	Αστικός	Αγροτικός
Ελλάδα	10.964.020	7.980.414	2.983.606
Θεσσαλία	753.888	457.158	296.730
Ν. Λαρίσης	279.305	189.896	89.409
Ελλάδα	100%	73%	27%
Θεσσαλία	100%	61%	39%
Ν. Λαρίσης	100%	68%	32%

Πηγές: ΕΣΥΕ, Απογραφές Πληθυσμού (1971-2001) και επεξεργασίας της ομάδας μελέτης (Στρατηγικό Σχέδιο Λάρισας)

Ενδιαφέρον έχει, όμως, και η διαχρονική εξέλιξη του δείκτη αστικοποίησης στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου Λαρισαίων, που απεικονίζεται στο επόμενο διάγραμμα.



Πηγές: Στρατηγικό Σχέδιο Λάρισας 2002

Μεταξύ 1981 και 2001 ο αστικός πληθυσμός αυξάνεται με απόλυτους όρους αλλά και με σχετικούς, αλλά ως προς τους τελευταίους η αύξηση δεν είναι θεαματική, κάτι που συνδέεται με την ήδη κυρίαρχη, στην αρχή αυτής της περιόδου, θέση της πόλης της Λάρισας. Ο αγροτικός πληθυσμός παρουσιάζει μικρή πτωτική τάση, απόλυτη και σχετική. Ο ημιαστικός πληθυσμός παρουσιάζει αύξηση, με απόλυτους και σχετικούς όρους.

Αν ληφθεί υπόψη ότι η βασική τομή της διαδικασίας αστικοποίησης είναι αυτή μεταξύ αστικού και του συνόλου αγροτικός+ημιαστικός πληθυσμός, φαίνεται ότι οι εξελίξεις στο εσωτερικό των δύο τελευταίων κατηγοριών είναι αντίστροφες, ενώ σε συνδυασμό με την αύξηση του αστικού πληθυσμού φαίνεται ότι υπάρχει μάλλον μια διαδικασία πόλωσης.

Ο ημιαστικός πληθυσμός είναι ένα υβρίδιο μιας πιο δυναμικής αστικής συνιστώσας και μια ασθενέστερης αγροτικής συνιστώσας, και οι εξελίξεις στο σύνολο αυτής της κατηγορίας αποτελούν το αλγεβρικό άθροισμα των δύο συνιστωσών και δεν μπορούν να αξιολογηθούν αυτοτελώς.

Για την ολοκληρωμένη κατανόηση των τάσεων αστικοποίησης, ωστόσο, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι, λαμβανομένου υπόψη του συγκριτικά μεγάλου μεγέθους της Λάρισας και των ήδη εμφανών τάσεων προαστιοποίησης, ορισμένοι από τους κάτω των 10.000 ή και των 2.000 κατοίκων οικισμούς έχουν ενταχθεί στο «αστικό σύστημα της Λάρισας» και στην πράξη αντιπροσωπεύουν αστικούς ή υπο αστικοποίηση δορυφορικούς οικισμούς, ανεξάρτητα από την τυπική ένταξή τους σε κάποια κατηγορία με αυστηρά πληθυσμιακά κριτήρια. Το φαινόμενο αυτό θα αναλυθεί περισσότερο σε άλλα τμήματα του παρόντος.

1.4.2 Σύνθεση πληθυσμού (φύλο, ηλικία)

Η σύνθεση του πληθυσμού (φύλο, ηλικία) παρουσιάζονται ανά Δημοτική Ενότητα. Δεδομένου ότι το 2011, χρόνος σύνταξης του παρόντος Επιχειρησιακού, είναι έτος απογραφής τα στοιχεία θα επικαιροποιηθούν μετά την ανακοίνωση των οριστικών αποτελεσμάτων από την ΕΣΥΕ συνολικά για τον Δήμο Λαρισαίων ως νέο Καλλικρατικό Δήμο.

Δημοτική ενότητα Λάρισας

Η δημογραφική φυσιογνωμία όπως της Δημοτικής Ενότητας Λάρισας και ειδικότερα: (α) η κατανομή του πληθυσμού ανά φύλο και βασικές ηλικιακές ομάδες, (β) η συμμετοχή των οικονομικά ενεργών ηλικιών στο σύνολο του πληθυσμού και (γ) ο δείκτης γήρανσης (η αναλογία των ηλικιακών ομάδων 65+ και 0-14), συγκριτικά με τη Χώρα, την Περιφέρεια Θεσσαλίας και το Νομό Λάρισας, παρουσιάζεται συνοπτικά στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 1.4.2-1: Δημογραφική Φυσιογνωμία της Δημοτικής Ενότητας Λάρισας (2001)

ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ					ΘΕΣΣΑΛΙΑ				
	Αμφότερων φύλων	Άρρενες		Θήλεις		Αμφότερων φύλων	Άρρενες		Θήλεις	
		Σύνολο	%	Σύνολο	%		Σύνολο	%	Σύνολο	%
	10.964.020	5.427.682		5.536.338		753.888	374.393		379.495	
0-14	1.664.085	858.763 51,61%	805.322 48,39%	117.936	60.193 51,04%	57.743 48,96%				
15-24	1.565.320	819.623 52,36%	745.697 47,64%	102.131	52.801 51,70%	49.330 48,30%				
25-39	2.509.011	1.274.633 50,80%	1.234.378 49,20%	157.055	79.841 50,84%	77.214 49,16%				
40-54	2.188.585	1.083.251 49,50%	1.105.334 50,50%	148.352	75.537 50,92%	72.815 49,08%				
55-64	1.205.479	571.677 47,42%	633.802 52,58%	92.311	44.326 48,02%	47.985 51,98%				
65+	1.831.540	819.735 44,76%	1.011.805 55,24%	136.028	61.695 45,35%	74.408 54,70%				
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ 15-54 ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟ	6.262.916	3.177.507 50,9%	3.085.409 49,1%	407.538	208.179 51,1%	199.359 48,9%				
ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ (65+/0-14)	1,10	0,95	1,26	1,15	1,02	1,29				

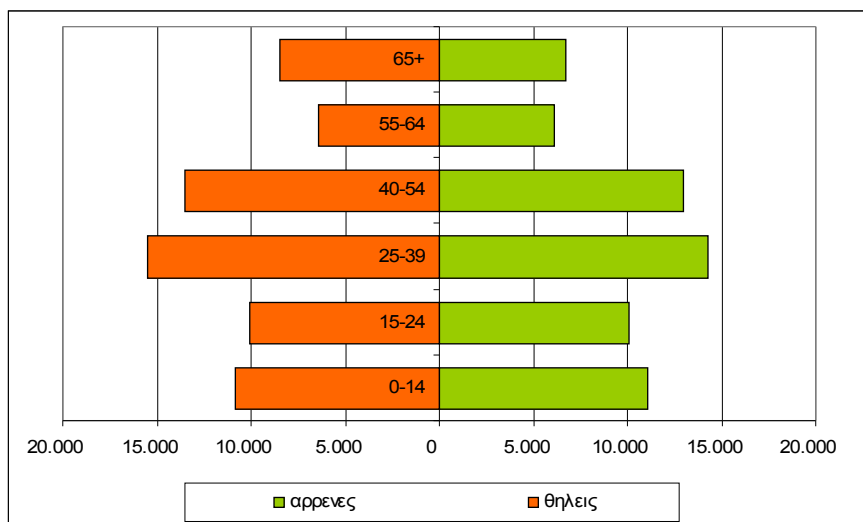
ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ	ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΣ					ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΡΙΣΑΣ				
	Αμφότερων φύλων	Άρρενες		Θήλειες		Αμφότερων φύλων	Άρρενες		Θήλειες	
		Σύνολο	%	Σύνολο	%		Σύνολο	%	Σύνολο	%
	279.305	138.333		140.972		126.076	61.219		64.857	
0-14	45.265	22.918	50,63 %	22.347	49,37%	21.934	11.094	50,58%	10.840	49,42%
15-24	39.880	20.336	50,99 %	19.544	49,01%	20.132	10.063	49,99%	10.069	50,01%
25-39	60.643	30.837	50,85 %	29.806	49,15%	29.782	14.289	47,98%	15.493	52,02%
40-54	54.648	27.279	49,92 %	27.369	50,08%	26.508	12.967	48,92%	13.541	51,08%
55-64	32.945	15.890	48,23 %	17.055	51,77%	12.549	6.121	48,78%	6.428	51,22%
65+	45.924	21.073	45,89 %	24.851	54,11%	15.171	6.685	44,06%	8.486	55,94%
ΣΥΜΜΕΤ ΟΧΗ ΤΩΝ 15-54 ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚ Ο ΠΛΗΘΥΣ ΜΟ	155.171	78.452		76.719		76.422	37.319		39.103	
ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗ Σ (65+/0- 14)	55,56%		56,71 %		54,42%	60,62%		60,96%		60,29%
	1,01	0,92		1,11		0,69	0,60		0,78	

Πηγή: ΕΣΥΕ 2001, επεξεργασίες της ομάδας μελέτης ΓΠΣ Λάρισας

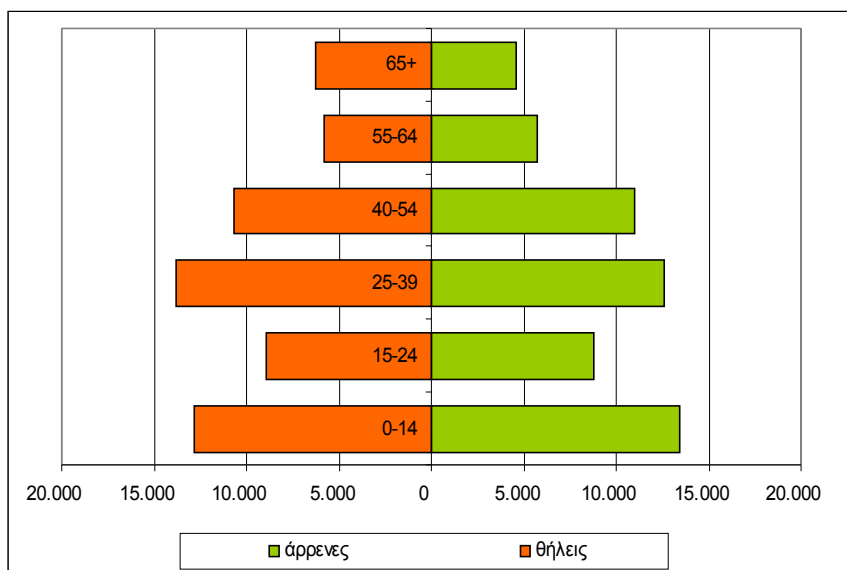
Από τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα ενδιαφέρον παρουσιάζουν, συγκριτικά με τις υπερκείμενες χωρικές ενότητες, τα εξής χαρακτηριστικά: (α) το αισθητά υψηλότερο ποσοστό των οικονομικά ενεργών ηλικιών και στα δυο φύλα (κατ' επέκταση και στο σύνολο αυτών) στο σύνολο του πληθυσμού και (β) ο χαμηλός δείκτης γήρανσης. Η σημασία των δυο αυτών χαρακτηριστικών είναι ιδιαίτερα σημαντική δεδομένου ότι επιτρέπουν το χαρακτηρισμό του πληθυσμού ως νεανικού, και αποτελούν σαφείς θετικές ενδείξεις της δυναμικής του αναφορικά με τη μελλοντική του εξέλιξη.

Στα παρακάτω σχήματα αποτυπώνονται η ηλικιακή διάρθρωση/σύνθεση του πληθυσμού και η δημογραφική φυσιογνωμία/δυναμική της Δημοτικής Ενότητας Λάρισας κατά την τελευταία 10ετία. Πηγή: ΕΣΥΕ 2001, επεξεργασίες της ομάδας μελέτης ΓΠΣ Λάρισας

Σχήμα 1.4.2-1: Πυραμίδα Ηλικιών ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΛΑΡΙΣΑΣ – 2001



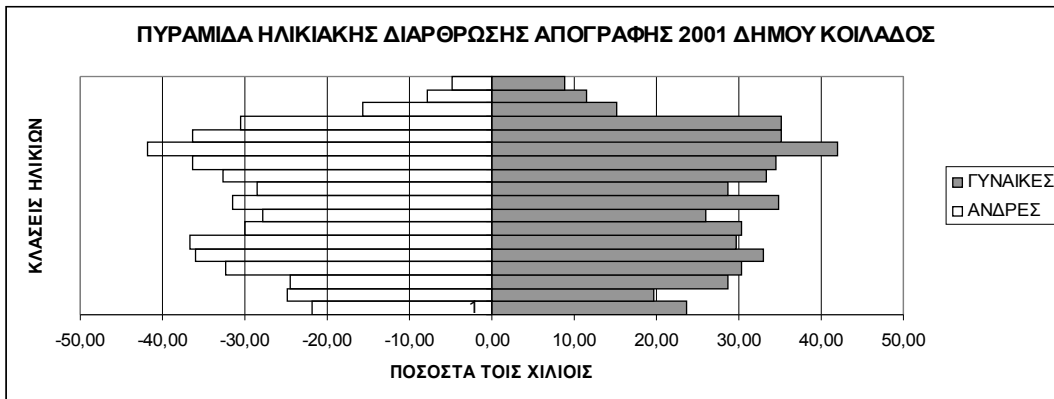
Σχήμα 1.4.2-2: Πυραμίδα Ηλικιών ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΛΑΡΙΣΑΣ – 1991



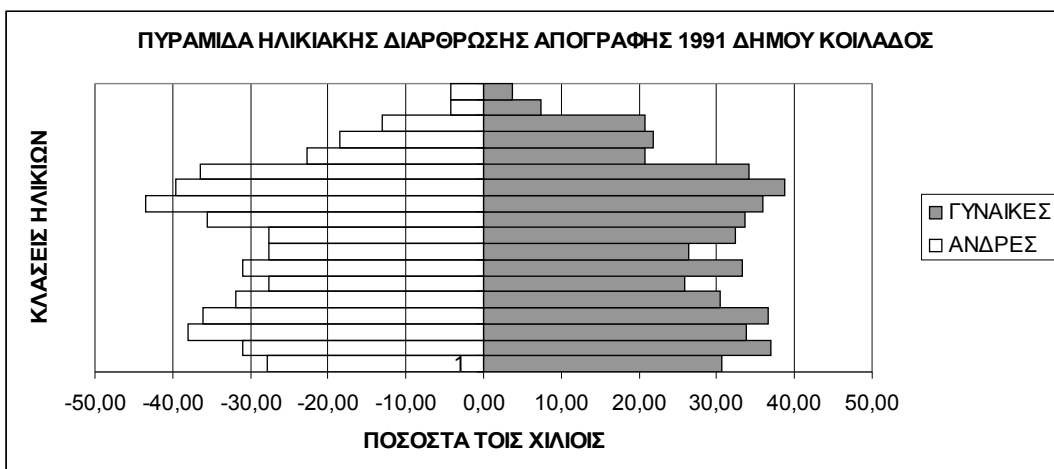
Δημοτική Ενότητα Κοιλιάδας

Στα παρακάτω σχήματα αποτυπώνονται η ηλικιακή διάρθρωση/σύνθεση του πληθυσμού και η δημογραφική φυσιογνωμία/δυναμική της Δημοτικής Ενότητας Κοιλιάδας κατά την τελευταία 10ετία. Πηγή: Στοιχεία απογραφής 1991,2001, Ε.Σ.Υ.Ε., επεξεργασία μελετητή (ΣΧΟΟΑΠ Κοιλιάδας)

Σχήμα 1.4.2-3 Πυραμίδα Ηλικιών ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΚΟΙΛΙΑΔΑΣ 2001



Σχήμα 1.4.2-4 Πυραμίδα Ηλικιών ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΚΟΙΛΙΑΔΑΣ 1991



Λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα του πίνακα και την μορφή της πυραμίδας, θα μπορούσαμε να πούμε ότι η εικόνα αποκλίνει ελάχιστα από την πυραμοειδή αναπαράσταση. Όπως παρατηρούμε, η βάση της πυραμίδας (στην οποία απεικονίζονται τα ποσοστά εμφάνισης των κατοίκων ανά φύλο) είναι αρκετά διευρυμένη σε σχέση με την κορυφή της που είναι στενή. Αυτό, από πρακτική άποψη σημαίνει ότι στην Δημοτική Ενότητα Κοιλιάδος έχουμε νεανικό πληθυσμό. Παρατηρούμε ότι οι μεγαλύτερες ηλικίες (50-54 και 55-59) και για τα δύο φύλα λαμβάνουν τα μεγαλύτερα ποσοστά και έχουν τη μεγαλύτερη αναλογία στον πληθυσμό.

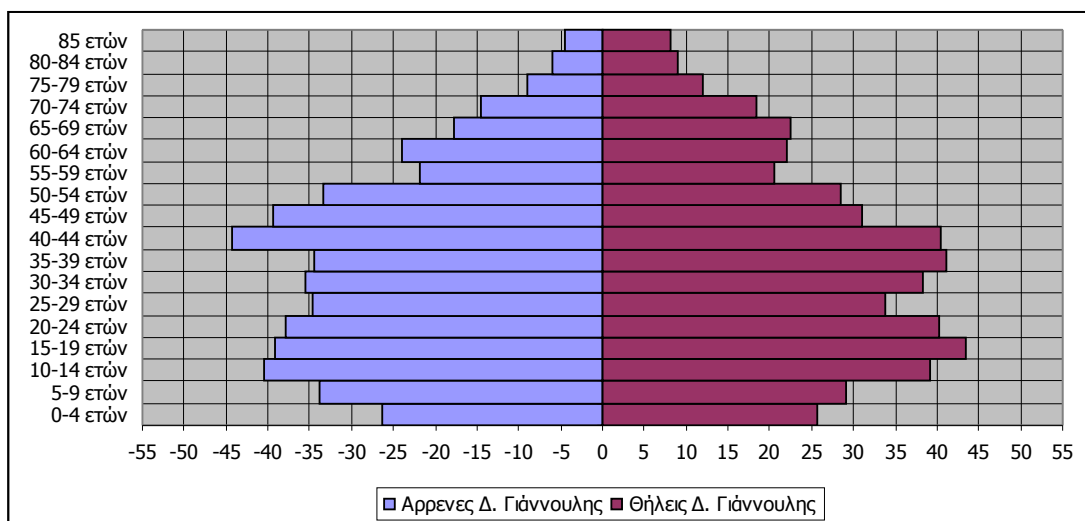
Η πυραμοειδής αναπαράσταση της Δημοτικής Ενότητας Κοιλιάδος για το 2001 έχει κανονική μορφή. Η βάση της είναι λιγότερο διευρυμένη από ότι το 1991 (γεγονός που δείχνει μείωση της γονιμότητας του πληθυσμού). Η κορυφή της (όπου αντιπροσωπεύεται ο γερασμένος

ηλικιακά πληθυσμός) είναι πιο διευρυμένη σε σχέση με την αντίστοιχη του 1991, που σημαίνει ότι έχουν αυξηθεί τα ποσοστά των μεγαλύτερων ηλικιών. Ομοίως, με το 1991, οι ώριμες ηλικιακές ομάδες (60-64 ετών) και για τα δύο φύλα εμφανίζονται με τα μεγαλύτερα ποσοστά. Γενικότερα, η εικόνα της Δημοτικής Ενότητας Κοιλιάδος που διαμορφώνεται από το 1991 στο 2001, ως προς την ηλικιακή διάρθρωση των κατοίκων του, καταδεικνύει μια τάση αύξησης του «ώριμου» πληθυσμού του και μείωσης των νέων ηλικιών.

Δημοτική Ενότητα Γιάννουλης

Στα παρακάτω σχήματα αποτυπώνονται η ηλικιακή διάρθρωση/σύνθεση του πληθυσμού και η δημογραφική φυσιογνωμία/δυναμική της Δημοτικής Ενότητας Γιάννουλης κατά την τελευταία 10ετία. Πηγή: Στοιχεία απογραφής 2001, Ε.Σ.Υ.Ε., επεξεργασία μελετητή (Επιχειρησιακού Σχεδίου Γιάννουλης)

Σχήμα 1.4.2-5 Πυραμίδα Ηλικιών ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ 2001



Στο παραπάνω γράφημα βλέπουμε καταρχήν ότι η αναλογία όλων των ηλικιακών κλάσεων από 0 έως 54 ετών είναι άνω των 25% στο σύνολο του πληθυσμού, και αντίστροφα η αναλογία των ηλικιακών κλάσεων 55 ετών και άνω είναι κάτω των 25%. Παρουσιάζεται έξαρση στις ηλικιακές κλάσεις ανδρών 10-24 ετών και 40-54 ετών και στις ηλικιακές κλάσεις γυναικών 10-24 ετών και 30-44 ετών. Η διαφορά των δύο ομάδων κλάσεων ανδρών 10-24 και 40-54 ετών αντιστοιχεί στην διαφορά μίας ηλικιακής γενεάς μεταξύ γονέων και παιδιών, η οποία είναι μικρότερη στις γυναίκες 10-24 ετών και 30-44 ετών καθώς τεκνοποιούν συγκριτικά σε μικρότερη ηλικία από τους άντρες. Επίσης η διαφορά μεταξύ των ηλικιακών ομάδων 40-54 για τους άνδρες και 30-44 για τις γυναίκες, απεικονίζει και την συνήθη διαφορά ηλικίας στο εσωτερικό των ζευγαριών. Γενικά ο πληθυσμός του Δήμου παρουσιάζεται σχετικά νεανικός, αφού η ηλικιακή πυραμίδα κλείνει απότομα στις ηλικίες 65+. Αντίθετα παρουσιάζεται «έλλειμμα» πληθυσμού στην κλάση 0-4 ετών δηλαδή στην βάση της πυραμίδας, η οποία παρουσιάζεται «στενή» συγκριτικά με την μεγαλύτερη από αυτή ηλικίες.

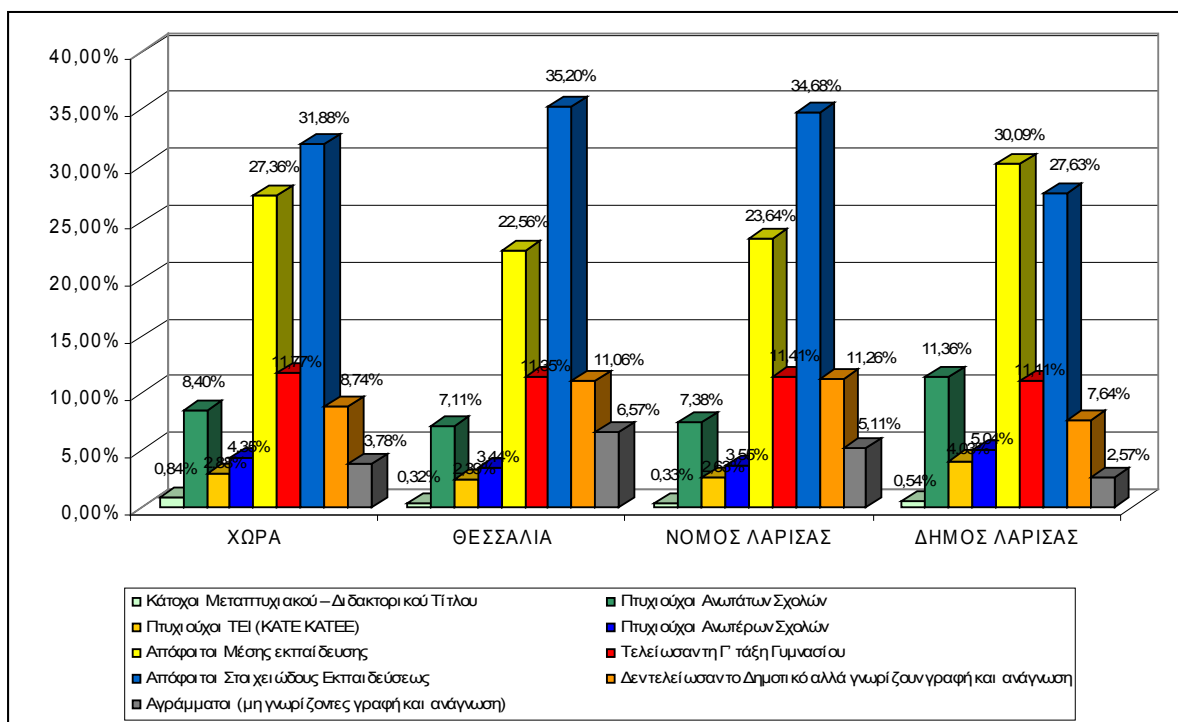
1.4.3 Επίπεδο εκπαίδευσης

Το επίπεδο εκπαίδευσης παρουσιάζεται ανά Δημοτική Ενότητα. Δεδομένου ότι το 2011, χρόνος σύνταξης του παρόντος Επιχειρησιακού, είναι έτος απογραφής τα στοιχεία θα επικαιροποιηθούν μετά την ανακοίνωση των οριστικών αποτελεσμάτων από την ΕΣΥΕ συνολικά για τον Δήμο Λαρισαίων ως νέο Καλλικρατικό Δήμο.

Δημοτική ενότητα Λάρισας

Το 27,63 % του πληθυσμού του Δήμου έχει ολοκληρώσει μόνο τη στοιχειώδη εκπαίδευση (δημοτικό σχολείο) ενώ το 30,09 % έχει αποφοιτήσει και από τη μέση εκπαίδευση (γυμνάσιο - λύκειο) χωρίς να προχωρήσει σε ανώτερες σπουδές. Το ποσοστό του πληθυσμού που έχει λάβει μόνο στοιχειώδη εκπαίδευση είναι αρκετά μικρότερο από το αντίστοιχο του νομού, σε αντίθεση με το δεύτερο (της μέση εκπαίδευσης – 30,09 % έναντι 23,64 % σε επίπεδο νομού). Το ποσοστό του πληθυσμού του Δήμου που κατέχει μεταπτυχιακό ή διδακτορικό δίπλωμα, καθώς και το ποσοστό των πτυχιούχων ανωτάτων σχολών είναι αρκετά μεγαλύτερα από τα αντίστοιχα του Νομού και της Περιφέρειας. Γενικότερα, στο επίπεδο Δήμου παρατηρούνται ευνοϊκότερες περιπτώσεις σε σχέση με το μέσο όρο των δύο υπερκείμενων χωρικών επιπέδων (Νομού και Περιφέρειας).

Σχήμα 1.4.3-1 Επίπεδο Εκπαίδευσης ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΛΑΡΙΣΑΣ 2001

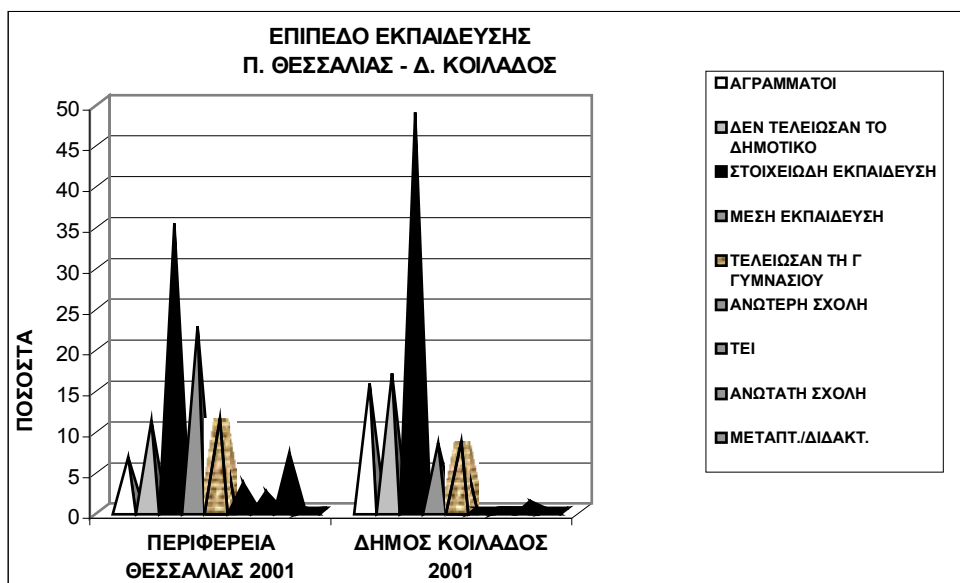


Πηγή: ΕΣΥΕ 2001, επεξεργασίες της ομάδας μελέτης (ΓΠΣ ΛΑΡΙΣΑΣ)

Δημοτική ενότητα Κοιλάδας

Για τις τρεις πρώτες κατηγορίες, τα ποσοστά της Δημοτικής Ενότητας Κοιλάδος ξεπερνούν τα αντίστοιχα της Π. Θεσσαλίας, ενώ στις υπόλοιπες κατηγορίες (από την κατηγορία «μέση εκπαίδευση» και μετά) τα ποσοστά της Δημοτικής Ενότητας Κοιλάδος εμφανίζονται μειωμένα. Το στοιχείο αυτό μας δείχνει ότι το σύνολο της Δημοτικής Ενότητας συγκροτείται από άτομα με στοιχειώδες επίπεδο εκπαίδευσης, ενώ χαρακτηριστικό είναι το γεγονός των μικρών ποσοστών στις υπόλοιπες κατηγορίες (το στοιχείο αυτό ίσως δικαιολογείται και να συνδέεται με την ενασχόληση πολλών ατόμων με τον πρωτογενή τομέα ή με άλλα χειρωνακτικά επαγγέλματα, που δεν απαιτούν υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης).

Σχήμα 1.4.3-2 Επίπεδο Εκπαίδευσης ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΚΟΙΛΑΔΑΣ 2001



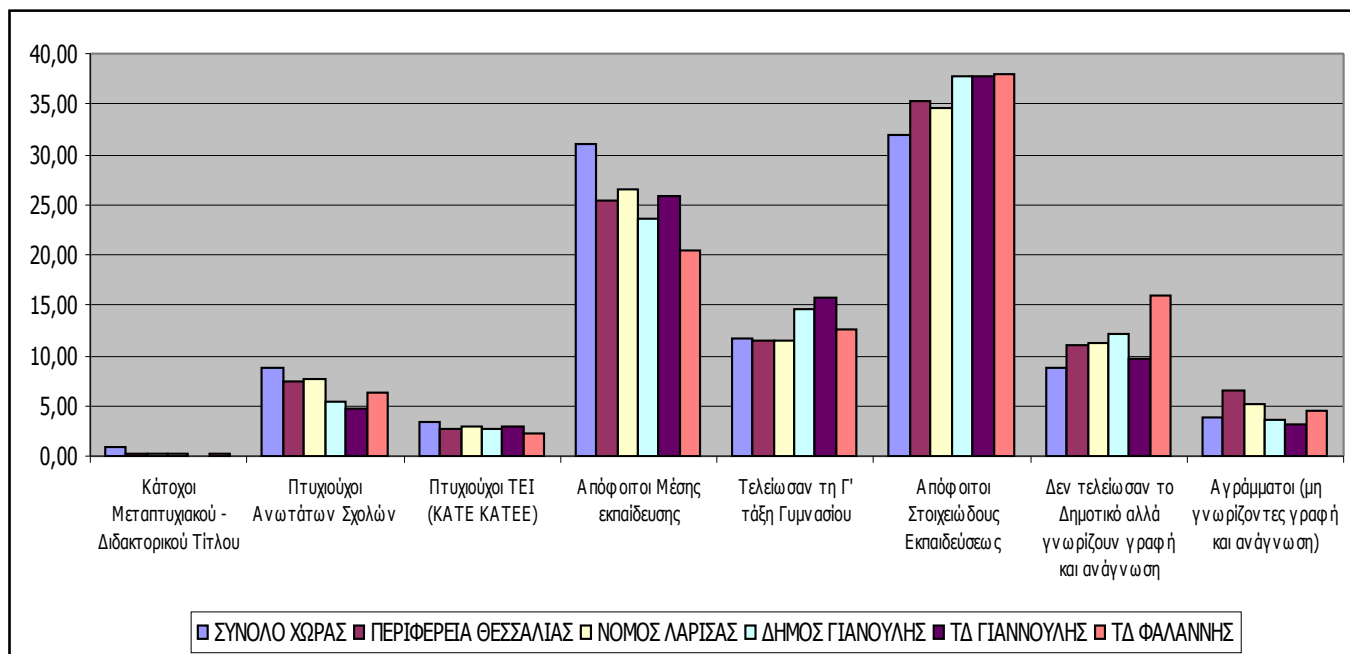
Πηγή: ΕΣΥΕ 2001, επεξεργασίες της ομάδας μελέτης (ΣΧΟΟΑΠ ΚΟΙΛΑΔΑΣ)

Δημοτική ενότητα Γιάννουλης

Στο επόμενο σχήμα φαίνεται μια «ποιοτική» υστέρηση του επιπέδου εκπαίδευσης του πληθυσμού της Δημοτικής Ενότητας Γιάννουλης, σε σχέση με τα αντίστοιχα της Π. Θεσσαλίας, όσον αφορά τους απόφοιτους δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Αντίθετα, καλύτερα είναι τα στοιχεία της Δημοτικής Ενότητας Γιάννουλης όσον αφορά τους μη γνωρίζοντες γραφή και ανάγνωση. Ακόμη υπάρχει υστέρηση του πληθυσμού όσον αφορά την δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ υπερτερούν οι κατηγορίες πληθυσμού που έχουν εκπαίδευση από Γ' Γυμνασίου και κάτω. Στο εσωτερικό η Τ.Κ. Φαλάννης υπερτερεί έναντι της Τ.Κ. Γιάννουλης σε αναλογία πληθυσμού που έχει τελειώσει Ανώτατη Εκπαίδευση ή είναι κάτοχος μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών. Αντίθετα η Τ.Κ. Γιάννουλης υπερτερεί στην αναλογία πληθυσμού που έχει τελειώσει Ανώτερη ή Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Κύριες κατηγορίες πληθυσμού για τη ΤΚ Γιάννουλης είναι οι αποφοιτήσαντες το Γυμνάσιο και το δημοτικό, ενώ για τη ΤΚ Φαλάννης οι

αποφοιτήσαντες το δημοτικό και η κατηγορία του πληθυσμού που δεν τελείωσε το Δημοτικό, αλλά γνωρίζει γραφή και ανάγνωση.

Σχήμα 1.4.3-3 Επίπεδο Εκπαίδευσης ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑΝΝΟΥΛΗΣ 2001



Πηγή: ΕΣΥΕ, επεξεργασία μελετητή (Επιχειρησιακού Σχεδίου Γιάννουλης)

1.4.4 Νοικοκυριά

Τα νοικοκυριά παρουσιάζονται ανά Δημοτική Ενότητα. Δεδομένου ότι το 2011, χρόνος σύνταξης του παρόντος Επιχειρησιακού, είναι έτος απογραφής τα στοιχεία θα επικαιροποιηθούν μετά την ανακοίνωση των οριστικών αποτελεσμάτων από την ΕΣΥΕ συνολικά για τον Δήμο Λαρισαίων ως νέο Καλλικρατικό Δήμο.

Δημοτική ενότητα Λάρισας

Πίνακας 1.4.4-1 Μέγεθος νοικοκυριών (2001)

2001		Ελλάδα	Θεσσαλία	Ν. Λαρίσης	Δημοτική Ενότητα Λάρισας
Μέλη νοικοκυριών		10.249.242	695.247	260.964	117.927
Νοικοκυριά		3.663.153	237.265	86.823	40.691
Μέσο μέγεθος νοικοκυριού		2,8	2,9	3,0	2,9
αριθμός	Νοικοκυριά με 1 μέλος	723.898	39.640	13.365	6.973
	Νοικοκυριά με 2 μέλη	1.030.712	68.699	23.691	10.266
	Νοικοκυριά με 3 μέλη	771.294	48.912	18.254	9.100
	Νοικοκυριά με 4 μέλη	752.471	47.969	19.222	10.371
	Νοικοκυριά με 5 μέλη	247.010	18.912	7.441	2.838
	Νοικοκυριά με 6 και άνω μέλη	137.768	13.133	4.850	1.143

Πηγή: ΕΣΥΕ 2001, επεξεργασίες της ομάδας μελέτης (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Στρατηγικό Σχέδιο ΛΑΡΙΣΑΣ)

Δημοτική ενότητα Κοιλάδας

Πίνακας 1.4.4-2 Μέγεθος νοικοκυριών (2001)

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ	ΜΕΛΗ	ΜΕΣΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΩΜΑΤΙΩΝ					ΜΕΣΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΩΜΑΤΙΩΝ ΑΝΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ
				1	2	3	4	5	
Τ.Κ.. Αμυγδαλέας	94	338	3,60	0	0	11	24	28	2,86
Τ.Κ. Ελευθερών	130	405	3,12	0	4	8	40	58	3,78
Τ.Κ. Κοιλάδος	220	617	2,80	4	25	32	52	65	3,10
Τ.Κ. Κουτσοχέρου	92	304	3,30	0	9	16	37	22	3,52
Τ.Κ. Λουτρού Λαρίσης	103	269	2,61	0	9	37	38	15	3,46
Τ.Κ. Μάνδρας	196	668	3,41	4	17	19	42	61	2,90
Τ.Κ.. Ραχούλας	163	553	3,39	1	7	20	47	61	3,48
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΙΛΑΔΟΣ	998	3154	3,16	9	71	143	280	310	3,26

Πηγή: Στοιχεία απογραφής 2001, Ε.Σ.Υ.Ε., επεξεργασία μελετητή (ΣΧΟΟΑΠ ΚΟΙΛΑΔΑΣ)

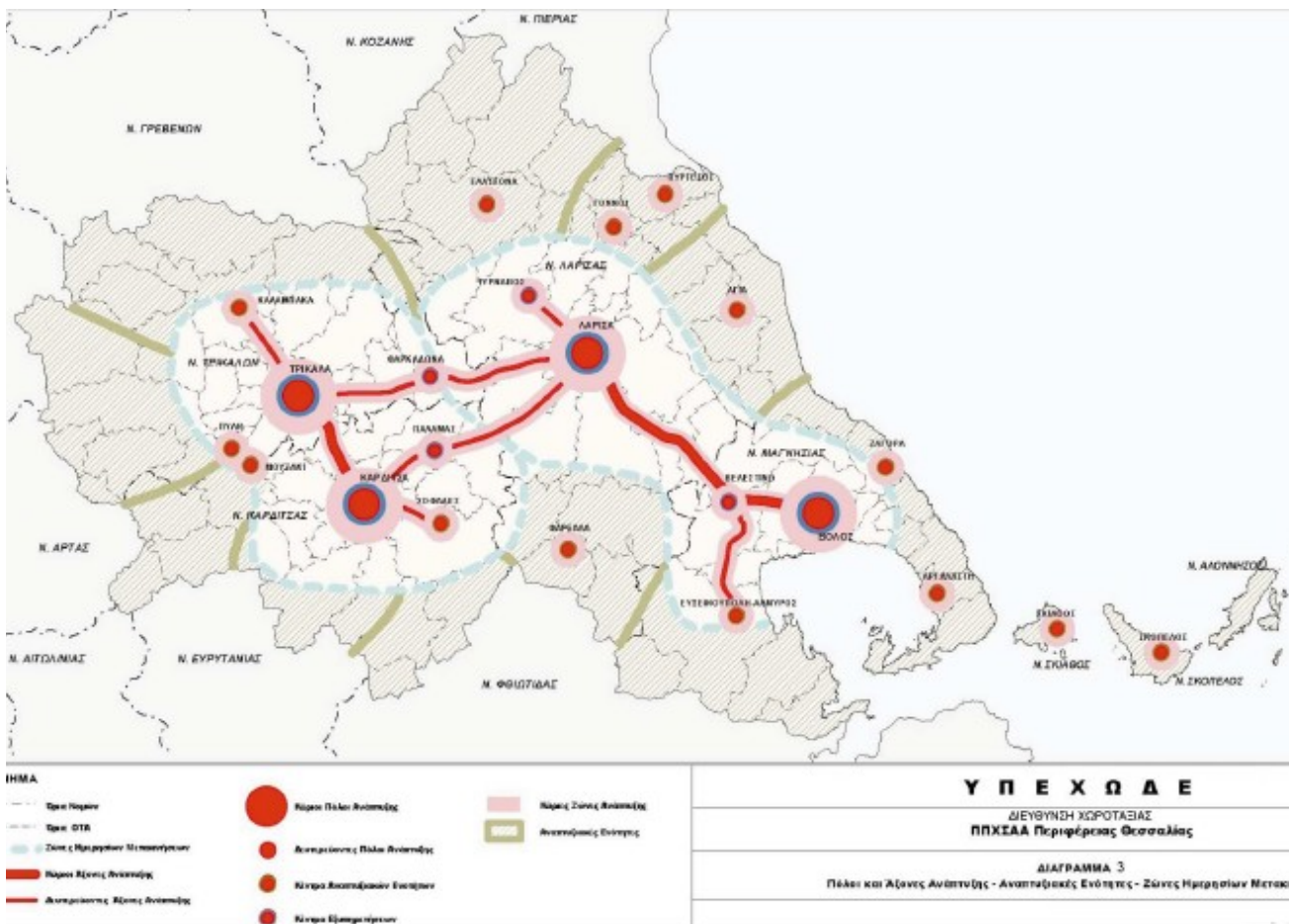
Δημοτική ενότητα Γιάννουλης

Πίνακας 1.4.4-3 Μέγεθος νοικοκυριών (1991, 2001)

Έτος απογραφής	ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ	ΜΕΛΗ	ΜΕΣΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ
1991	ΔΔ Γιάννουλης	870	3.222	3,7
	ΔΔ Φαλάνης	798	3.003	3,8
2001	Δημοτική Ενότητα Γιάννουλης	2.675	9.406	3,5
	ΔΔ Γιάννουλης	1.710	5.873	3,4
	ΔΔ Φαλάνης	965	3.533	3,7

Πηγή: Στοιχεία απογραφής 1991, 2001, Ε.Σ.Υ.Ε., επεξεργασία μελετητή (ΓΠΣ Γιάννουλης Α' ΦΑΣΗ)

1.5 Ο ρόλος του Δήμου στον Νομό και την Περιφέρεια



Ειδικότερα για το ρόλο της Λάρισας στο ευρύτερο χωροταξικό πλαίσιο, το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Θεσσαλίας (ΠΠΧΣΑΑ) (ΦΕΚ Β' 1484/10-10-2003) αναφέρει τα εξής:

«Η σταδιακή ανάδυση του βορείου μετώπου ανάπτυξης [της χώρας] δημιουργεί δυνατότητες ανάληψης νέων ευρύτερων λειτουργιών [από τη Λάρισα] ως μεγαλύτερη πόλη στα «μετόπισθεν» της Θεσσαλονίκης, συμπληρωματικών σε σχέση με το βόρειο μέτωπο, στα πεδία του εμπορίου και της διαμετακόμισης, ανάλογα και με τη γενικότερη πορεία αποκέντρωσης της διοίκησης. Η ανάληψη τέτοιων λειτουργιών με διαπεριφερειακή εμβέλεια προϋποθέτει τη

δημιουργία στη Λάρισα πρόσθετων, σε σχέση με τα σημερινά, συγκριτικών πλεονεκτημάτων που θα αντιστοιχούν σε χωροθετικές απαιτήσεις αυτών των λειτουργιών. Τα αναγκαία αυτά πλεονεκτήματα που πρέπει να ενισχυθούν ή δημιουργηθούν περιλαμβάνουν την υψηλού επιπέδου μεταφορική υποδομή, την υποδομή εμπορίου, το υψηλού επιπέδου αστικό περιβάλλον, και τις υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις συμπεριλαμβανόμενης της E&T, και των υπηρεσιών ανώτατης εκπαίδευσης και κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού. Ως προς τα τρία τελευταία σημεία, η ανάπτυξη οικονομιών κλίμακας και συμπληρωματικότητας με το Βόλο αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση θετικών εξελίξεων (και για τις δύο πόλεις). Τα περιθώρια του σημερινού κέντρου της πόλης για μείζονες αναδιαρθρώσεις είναι σχετικά περιορισμένα, ως προς το αστικό περιβάλλον και πρέπει να εξεταστούν εναλλακτικές λύσεις με τη μορφή της δημιουργίας νέων, κατάλληλα σχεδιασμένων περιοχών υποδοχής κεντρικών λειτουργιών υψηλής βαθμίδας».

Οι λειτουργίες που αποτελούν στόχους της πόλης, σύμφωνα με το (ΠΠΧΣΑΑ), είναι οι εξής:

- Μεγάλο αστικό κέντρο
- Διοικητικό κέντρο Περιφερειακό/Νομαρχιακό
- Κόμβος επικοινωνιών
- Κέντρο υπηρεσιών προς την αγροτική παραγωγή
- Κέντρο εμπορίου και μεταποίησης με εξειδίκευση στα γεωργικά προϊόντα και τρόφιμα
- Κέντρο παροχής υπηρεσιών υγείας (Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο)
- Πολιτιστικό Κέντρο

-Η Λάρισα είναι έδρα της Περιφέρειας Θεσσαλίας και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας, η οποία στεγάζει τις υπηρεσίες της σε διάφορα μισθωμένα κτίρια, εντός και εκτός της κεντρικής περιοχής της πόλης. Ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας όπως και κάποιες από τις υπηρεσίες, στεγάζονται σε ενοικιαζόμενο κτίριο επί της οδού Σωκράτους, στα όρια της πόλης. Ο Περιφερειάρχης Θεσσαλίας όπως και κάποιες από τις υπηρεσίες, στεγάζονται στο κτήριο της πρώην Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Λάρισας στην κεντρική περιοχή της πόλης, επί της οδού Παπαναστασίου. Για την ανέγερση Περιφερειακού Μεγάρου έχει αποκτηθεί τμήμα της έκτασης της 1ης Στρατιάς

Το Δημαρχείο της πόλης βρίσκεται στην οδό Παπαναστασίου, απέναντι από την κεντρική πλατεία. Έχει εκπονηθεί μελέτη για νέο κτήριο επί της οδού Καλλιθέας βιοκλιματικού σχεδιασμού που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και το ρόλο του Δήμου.

Στη Λάρισα έχουν την έδρα τους επίσης περιφερειακές υπηρεσίες και Διευθύνσεις Υπουργείων, όπως η ΙΕ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, η 7η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, τρεις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες και το Σ.Δ.Ο.Ε..

Στην πόλη της Λάρισας λειτουργούν το Τμήμα Ιατρικής και το τμήμα Βιοχημείας -Βιοτεχνολογίας της Σχολής Επιστημών Υγείας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, το Τ.Ε.Ι Λάρισας τα οποία παρουσιάζονται αναλυτικά στην ενότητα 3 του Επιχειρησιακού Σχεδίου. Επίσης στην ενότητα 3 παρουσιάζονται αναλυτικά οι υποδομές Υγείας και οι Πολιτιστικές υποδομές της πόλης.

Η πόλη αποτελεί την έδρα περιφερειακών τμημάτων του ΟΤΕ και της ΔΕΗ, καθώς και την έδρα των κεντρικών γραφείων της Αγροτικής Τράπεζας. Στην κεντρική πλατεία της πόλης βρίσκεται το Δικαστικό Μέγαρο. Τέλος, η Λάρισα αποτελεί την έδρα της 1ης Στρατιάς, της 110 Πτέρυγας Μάχης, του Αρχηγείου Τακτικής Αεροπορίας και του Στρατοδικείου.

Η Δημοτική Ενότητα Κοιλάδας αποτελεί μια αγροτική - πεδινή περιοχή με κυρίαρχη την απασχόληση στον πρωτογενή τομέα, μικρά ποσοστά συμμετοχής του τριτογενούς τομέα στις οικονομικές δραστηριότητες και ελάχιστα ποσοστά απασχόλησης στον δευτερογενή τομέα. Συγκρινόμενη με άλλες αγροτικές – πεδινές περιοχές της Περιφέρειας Θεσσαλίας κατατάσσεται περίπου στο μέσο από άποψη πληθυσμιακού δυναμικού με ιδιαίτερη χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα. Εμφανίζει από τα υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα και από τα χαμηλότερα στον τριτογενή τομέα οικονομικής δραστηριότητας.

Η Δημοτική Ενότητα Γιάννουλης αποτελεί μια πεδινή περιοχή που ανήκει στην περιφερειακή ζώνη της πόλης της Λάρισας και σταδιακά λειτουργεί ως ένα ενιαίο Πολεοδομικό Συγκρότημα. Στην δημοτική κοινότητα Γιάννουλης ο περισσότερο ανεπτυγμένος τομέας είναι ο τριτογενής και έπεται ο δευτερογενής, με τελευταίο τον πρωτογενή, σειρά η οποία είναι ίδια με αυτή σε επίπεδο χώρας. Ωστόσο ο πρωτογενής τομέας απασχόλησης είναι ανεπτυγμένος με πολύ μεγάλη διαφορά την Δημοτική Κοινότητα Φαλάννης.

1.6 Ιστορική Φυσιογνωμία και Παράδοση

Δημοτική Ενότητα Λάρισας

Οι προϊστορικοί οικισμοί που ήλθαν στο φως στα όρια της σύγχρονης πόλης της Λάρισας μαρτυρούν την κατοίκηση της σε αυτή από την Νεολιθική Εποχή (6η χιλιετία). Η θέση που καταλαμβάνει η σημερινή πόλη κατοικείται συνεχώς από την νεολιθική εποχή ως σήμερα και είναι ίσως από τις αρχαιότερες πόλεις στον κόσμο με συνεχή κατοίκηση τουλάχιστον 8.000 ετών. Από τους έξι προϊστορικούς οικισμούς που εντοπίζονται στα όρια της σύγχρονης πόλης, ο λόφος «Φρούριο», η αρχαία ακρόπολη, κατοικείται από την Πρώιμη εποχή του Χαλκού (αρχές της 3ης χιλιετίας π.Χ.) συνεχώς, κατά τη διάρκεια όλων των επόμενων ιστορικών περιόδων.

Στους αρχαϊκούς χρόνους (7ος-4ος αι. π.Χ.) διαμορφώνεται η ισχυρή πρωτεύουσα της Πελασγιώτιδας, η Λάρισα, πάνω στην ακρόπολη καθώς και στις ανατολικές και νότιες υπώρειες αυτής. Οι Θεσσαλοί αφού κυριάρχησαν των προθεσσαλικών Πελασγικών φύλων διασπάστηκαν σε τέσσερα φυλετικά κράτη που ονομάστηκαν «τετράδες ή μοίρες», την Πελασγιώτιδα, την Εστιαιώτιδα, τη Θεσσαλιώτιδα και τη Φθιώτιδα σε αντιστοιχία με τις σημερινές περιοχές της Λάρισας, των Τρικάλων, της Καρδίτσας και των Φαρσάλων. Η διαίρεση αυτή είχε κυρίως γεωγραφικό, οικονομικό και διοικητικό χαρακτήρα.

Τον 4ο αι. οι θεσσαλικές πόλεις συγκροτούν ομόσπονδο κράτος με πολιτικό και οικονομικό χαρακτήρα, το λεγόμενο «Κοινό των Θεσσαλών», του οποίου ο ανώτατος άρχων ονομάζεται «ταγός». Ως πρώτος ταγός αναφέρεται ο Αλεύας ο Πυρρός, ιδρυτής του ηγεμονικού οίκου της Λάρισας, που κυβερνούσε τους Πελασγιώτες. Ο ίδιος οργάνωσε τη συμμαχία στρατιωτικά. Κάθε

τετράδα ήταν διαιρεμένη κατά κλήρους, ο καθένας από τους οποίους έπρεπε να προσφέρει 40 ιππείς και 80 πελταστές (οπλίτες) στο Κοινό των Θεσσαλών. Η απουσία των πεζών είναι αποτέλεσμα της ικανότητας των Θεσσαλών να εκτρέφουν μεγάλο αριθμό αλόγων και να κινητοποιούν πολυάριθμους ιππείς. Οι Αλευάδες, η αριστοκρατική οικογένεια που κυβερνούσε την Πελασιγίτιδα, φιλοξενούσε προσωπικότητες του πνεύματος όπως τους ποιητές Ανακρέωντα, Σιμωνίδα, Πίνδαρο, Βακχυλίδη, φιλοσόφους όπως το σοφιστή Γοργία και τον ιατρό Ιπποκράτη.

ΡΩΜΑΪΚΗ ΕΠΟΧΗ

Τον 4ο περίπου αι. π.Χ., οι έριδες μεταξύ Λάρισας και Φαρσάλου, στην προσπάθεια της πρώτης να διατηρήσει τη δύναμη της και την πρωτοκαθεδρία της στο θεσμό της ταγείας, οδήγησαν τις δύο πόλεις σε συγκρούσεις από τις οποίες η Λάρισα εξήλθε νικήτρια με τη βοήθεια δυνάμεων από την Κεντρική Ελλάδα. Η συνεχόμενη όμως διαμάχη την αποδυνάμωσαν με αποτέλεσμα να κατακτηθεί από τους Μακεδόνες, όταν ο Φίλιππος ο Β' εισέβαλε στην περιοχή. Από το 344 π.Χ. έως το 196 π.Χ. η Λάρισα ήταν υποταγμένη στο όνομα ενός συνασπισμού στους βασιλείς της Μακεδονίας. Αργότερα όμως όταν οι Ρωμαίοι εισέβαλαν στην περιοχή, απελευθερώνοντας τη Λάρισα από τους Μακεδόνες, στην εξουσία επικράτησε η αντιμακεδονική παράταξη η οποία ευνοούνταν από τους Ρωμαίους κατακτητές. Κάτω από τη δική τους δημοκρατική διακυβέρνηση, η πόλη γνώρισε μια σύντομη αναλαμπή ακμής χωρίς να παραλείπονται και πολλές φάσεις παρακμής.

Μια από τις πιο λαμπρές στιγμές στην ιστορία της ήταν η θεσμοθέτηση των Ελευθέρων. Τα Ελευθέρια που θεσμοθετήθηκαν προς τιμήν του Ελευθερίου Διός, κατά το 2ο αιώνα π.Χ., ήταν μια μεγάλη πανθεσσαλική γιορτή με απήχηση σε όλο τον αρχαίο ελληνικό κόσμο, σε πόλεις της Μικράς Ασίας ακόμη και της Ιταλίας. Αυτά περιελάμβαναν μεγάλους ιππικούς, φιλολογικούς, χορευτικούς, γυμνικούς και μουσικούς αγώνες.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Παλαιοχριστιανική Περίοδος (4ος-7ος αι. μ.Χ.) Με την άνοδο του Μεγάλου Κωνσταντίνου στο θρόνο, τη μεταφορά της πρωτεύουσας του κράτους στην Κωνσταντινούπολη και την εγκαθίδρυση του Χριστιανισμού ως επίσημης θρησκείας, η Θεσσαλία εξακολουθεί να αποτελεί διοικητική επαρχία, η οποία διοικητικά υπάγεται στο Ανατολικό Ιλλυρικό και εκκλησιαστικά στον πάπα της Ρώμης. Γύρω στα τέλη του 4ου αι. μ.Χ. αναφέρεται κατάληψη και λεηλασία της πόλης κατά την επιδρομή των Γότθων του Αλάριχου, ενώ το 482 μ.Χ., οχυρώνεται από τον αυτοκράτορα Ιουστινιανό και ορίζεται τελεσίδικα έδρα της επαρχίας. Το σημαντικότερο νέο στοιχείο της περιόδου είναι η εξάπλωση του Χριστιανισμού. Όσον αφορά στην εξάπλωση του στη Λάρισα, μεγάλη θεωρήθηκε κατά ορισμένες πηγές και η συμβολή του Αγίου Αχιλλίου, ίσως του πρώτου Επισκόπου της, για τον οποίο αναφέρεται ότι συμμετείχε στην Α' Οικουμενική Σύνοδο (324 μ.Χ.) και υπήρξε ιδρυτής αρκετών κοινωφελών ιδρυμάτων στην πόλη, ενώ επιμελήθηκε ο ίδιος τον τάφο του στο λόφο του φρουρίου.

Κυρίως Βυζαντινή Περίοδος (7ος-13ος αι. μ. Χ.) Την ακμάζουσα παλαιοχριστιανική περίοδο, έρχεται να διακόψει από τα τέλη του 6ου αιώνα μια μεγάλη περίοδος ταραχών και

αναστατώσεων, κατά την οποία οι πόλεις της Θεσσαλίας παύουν να αναφέρονται στις πηγές. Σημαντική αναστάτωση δημιουργείται από τις επιδρομές των σλαβικών φύλων, μέρος των οποίων εγκαθίσταται μόνιμα σε περιοχές της Θεσσαλίας και της Μακεδονίας. Τον 10ο αιώνα σημειώνονται και άλλες καταστρεπτικές επιδρομές στη Θεσσαλία. Μία από αυτές, του 901 - 902 μ.Χ., σχετίζεται κατά πάσα πιθανότητα με Άραβες. Στη συνέχεια η Λάρισα έπειτα από τριετή πολιορκία, το 982 μ.Χ. κυριεύεται από το Βούλγαρο τσάρο Σαμουήλ, ο οποίος μετέφερε τα λείψανα του Αγ. Αχιλλίου στο ανάκτορό του, στη λίμνη Πρέσπα. Στο χρυσόβουλο του αυτοκράτορα Αλέξιου Γ΄ Κομνηνού (1081 - 1118 μ.Χ.) η Λάρισα μνημονεύεται μεταξύ των πόλεων εκείνων στις οποίες παραχωρούνται εμπορικά προνόμια και ελεύθερη άσκηση του εμπορίου με τους Βενετούς. Από τον 12ο αι., και κυρίως στην υστεροβυζαντινή περίοδο, αρχίζει να γίνεται φανερή η διάσπαση της κεντρικής οργάνωσης του κράτους και η εμφάνιση μικρών περιφερειών με διάφορες ονομασίες.

Υστεροβυζαντινή Περίοδος (13ος-14ος αι. μ.Χ) Το πρώτο μέρος της υστεροβυζαντινής περιόδου αποτελεί την εποχή της Φραγκοκρατίας, η οποία στη Θεσσαλία είναι σύντομη και διαρκεί λιγότερο από είκοσι χρόνια. Όταν το 1204 καταλύθηκε το βυζαντινό κράτος και η Κωνσταντινούπολη με το μεγαλύτερο μέρος της βυζαντινής επικράτειας περιήλθε στην εξουσία των Λατίνων Ιπποτών της Δ΄ Σταυροφορίας, η Θεσσαλία δόθηκε στον βασιλέα της Θεσσαλονίκης Βονιφάτιο του Μομφερρά, ο οποίος την κατέλαβε χωρίς αντίσταση και εγκατέστησε λατινική εξουσία στις πόλεις.

Σ' όλη αυτή την εποχή, η Θεσσαλία περιήλθε για μικρές μόνον χρονικές περιόδους στην κατοχή του επίσημου βυζαντινού κράτους, οι οποίες δεν αρκούσαν για την αποκατάσταση της εξουσίας του, που είχε κλονισθεί σοβαρά ήδη από τον 12ο αιώνα με την αύξηση της δύναμης των μεγάλων γαιοκτημόνων. Από καλλιτεχνική άποψη, το σημαντικότερο μνημείο της περιόδου στον σημερινό νομό της Λάρισας, και το μοναδικό που διασώθηκε ακέραιο, είναι η μονή της Ολυμπιώτισσας στην Ελασσόνα που ιδρύθηκε στο τέλος του 13ου αιώνα. Στις πόλεις δυστυχώς δεν σώθηκαν μνημεία διότι καταστράφηκαν από την έντονη οικονομική δραστηριότητα των Τούρκων κατά την επόμενη περίοδο.

ΝΕΟΤΕΡΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

Πρώιμη Οθωμανική Περίοδος (14ος - 16ος αι.) Η διείσδυση των Οθωμανών στη Θεσσαλία άρχισε το 1392- 93, όταν υπό τον Εβρενός μπέη νίκησαν τις ελληνικές δυνάμεις στα Τέμπη και κατέλαβαν τη Λάρισα και τα Φάρσαλα. Τα επόμενα χρόνια αναπτύχθηκαν εστίες αντίστασης στα ορεινά, όμως έναν αιώνα περίπου αργότερα, το 1423 ολοκληρώθηκε η κατάκτηση της από τους Τούρκους. Γύρω στα 1454-5, η Λάρισα είχε μετατραπεί σε μια καθαρά μουσουλμανική πόλη. Έτσι, μπορεί να εξηγηθεί η επίσημη τουρκική ονομασία της Λάρισας ως Γενί Σεχίρ.

Ύστερη Οθωμανική Περίοδος (17ος- 19ος αι.) Στις αρχές του 17ου αι, η Λάρισα ανθεί οικονομικά και εμπορικά. Παρόλα αυτά οι μεγάλες επιδημίες της εποχής και οι φυσικές καταστροφές, όπως η πλημμύρα του Πηνειού, μειώνουν δραστικά τον πληθυσμό και δημιουργούν μεγάλα προβλήματα στη ζωή της πόλης. Από το 1783, με την εμπορική συνθήκη της Κωνσταντινούπολης, στα μεγάλα κέντρα της Θεσσαλίας αναπτύσσονται ευνοϊκοί όροι για τη

διεύρυνση του εμπορίου. Κατά την περίοδο αυτή παρατηρείται έντονη πνευματική άνθηση, με τον Κωνσταντίνο Κούμα, γύρω στα 1798, να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο σε αυτή, διδάσκοντας ελληνικά και μαθηματικά στο Ελληνικό Σχολείο. Η έκρηξη της μεγάλης επανάστασης (1821- 1829) μετατρέπει τη Λάρισα και την περιοχή της σε βασικό στρατιωτικό κέντρο και κέντρο ανεφοδιασμού των τουρκικών δυνάμεων. Στα πλαίσια φιλελευθεροποίησης της οθωμανικής εξουσίας κατά τα μέσα του 19ου αι., επιτράπηκε στους υπόδουλους χριστιανούς να κτίσουν σχολεία και να ανακαινίσουν τους παλαιούς ναούς ή να κτίσουν καινούριους, κάτι που έως τότε συναντούσε μεγάλα εμπόδια και αντίσταση από τους Τούρκους. Η έκρηξη του ρωσοτουρκικού πολέμου του 1877 ήταν η αφορμή για να επαναληφθούν οι πιέσεις σε βάρος των χριστιανών, καθώς η Πύλη υποπτευόταν την εξέγερση των Θεσσαλών. Η επανάσταση που φοβόταν η Πύλη ξέσπασε τελικά τον Ιανουάριο του 1878. Η συγκεκριμένη επαναστατική κίνηση όμως απέτυχε και οι Μεγάλες Δυνάμεις με τη συνθήκη του Αγ. Στεφάνου αποδέχτηκαν την προσάρτηση της Θεσσαλίας στην Ελλάδα, εξαιρώντας την επαρχία της Ελασσόνας, ενώ προσέφεραν και τη μεσολάβηση τους για τη διευκόλυνση των ελληνοτουρκικών συνομιλιών. Οι ελληνοτουρκικές συνομιλίες κατέληξαν σε δυο συμβάσεις (12 Μαΐου και 20 Ιουνίου 1881), με τις οποίες καθορίστηκαν τα νέα σύνορα των δύο κρατών. Βάσει αυτών, τον Αύγουστο του 1881, ο ελληνικός στρατός απελευθέρωσε τη Λάρισα.

Η Λάρισα μετά την απελευθέρωση (από το 1881 έως τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο) Στις 31 Αυγούστου 1881 έγινε η ενσωμάτωση του μεγαλύτερου τμήματος της Θεσσαλίας και ενός μικρού τμήματος της Ηπείρου στον κορμό του μικρού τότε Ελληνικού Κράτους. Σημαντικό γεγονός είναι η ίδρυση του «Ελληνικού Αγροτικού Συλλόγου» το 1884, με στόχο την προαγωγή της ελληνικής γεωργίας, την εξάπλωση νέων καλλιεργειών, την επιμόρφωση των αγροτών, τη διοργάνωση εκθέσεων κ.λπ. Αν και οι προθέσεις ήταν καλές, στο θέμα της ανάπτυξης της γεωργίας δεν υπήρχε πολιτική βούληση και οι μεγαλοϊδιοκτήτες είχαν βραχυκυκλώσει όλους τους μηχανισμούς της πολιτείας, μέσω των οποίων θα μπορούσε να επιτευχθεί η ποθούμενη αναγέννηση του αγροτικού κόσμου. Σε όλα αυτά προστέθηκε και η δεύτερη σύντομη κατοχή της Θεσσαλίας από τους Τούρκους (1897- 1898), που ήταν το αποτέλεσμα της εξέλιξης του Κρητικού Ζητήματος και των βεβιασμένων ενεργειών της Ελληνικής Κυβέρνησης. Ο ισχυρός αυτός κλονισμός της δεύτερης κατοχής έφερε όμως και την αναγκαία περισυλλογή και αφύπνιση για το κυρίαρχο ζήτημα που συνέχιζε να είναι το Αγροτικό. Σύλλογοι αγροτών, συλλαλητήρια, δυναμικές εκδηλώσεις θορύβησαν τους μεγαλογαιοκτήμονες που αντέδρασαν σπασμωδικά φτάνοντας και σε ακραίες λύσεις, μέσα στις οποίες περιλαμβάνονται η δολοφονία του Μαρίνου Αντύπα και η βίαιη διάλυση του αγροτικού συλλαλητηρίου στο Κιλελέρ και στη Λάρισα στα 1907-1910.

Α΄ Παγκόσμιος έως σήμερα Η περίοδος 1914- 1917 (Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος) υπήρξε κρίσιμη για τη Θεσσαλία. Η μακροχρόνια στράτευση πολλών ανδρών στερούσε από τη γεωργία τα εργατικά χέρια και οι αναστατώσεις του Εθνικού Διχασμού δεν άφησαν ανεπηρέαστο ολόκληρο το Νομό Λάρισας. Την κατάσταση θα επιδεινώσει το πικρό τέλος του Μικρασιατικού Πολέμου, η καταστροφή, η προσφυγιά. Ο Θεσσαλός Νικόλαος Πλαστήρας θα επιταχύνει μετά το 1922 τα αργά βήματα προς την αποκατάσταση των αγροτών που είχαν αρχίσει ήδη από το 1917. Κατά τη διετία

1923- 1925, αλλά και αργότερα, αρχίζει μια προσπάθεια καθορισμού των απαλλοτριωτέων εκτάσεων, επιλογής των δικαιούχων κλήρου, ποσοτικού προσδιορισμού του γεωργικού - κτηνοτροφικού κλήρου. Τα Φάρσαλα, η Ελασσόνα, η Αγιά κι ο Τύρναβος ενισχύθηκαν πληθυσμιακά, όμως το μεγαλύτερο μερίδιο στην αύξηση του πληθυσμού το αποκόμισε η Λάρισα. Η Λάρισα ήταν η πόλη με τις μεγαλύτερες ανάγκες, για νέα ρυμοτομία, φωτισμό, υδροδότηση. Ταυτόχρονα, έκαναν την εμφάνιση τους αξιόλογες βιομηχανικές μονάδες (αλευρόμυλοι, υφαντουργεία, παγοποιεία, εργοστάσια υποδημάτων, ζαχαροπλαστικής, ποτοποιεία) και πλάι τους μικρότερες βιοτεχνίες και καταστήματα, αρκετά για να καλύψουν όχι μόνο τις ανάγκες της πόλης αλλά και του νομού. Θα έλεγε κανείς ότι μέσα σε αυτά τα εξήντα χρόνια (1881- 1940) το τοπίο διαφοροποιήθηκε σε όλες του τις διαστάσεις. Ο ερχομός του Β' Παγκοσμίου Πολέμου ήρθε να επιδεινώσει την κατάσταση και να επισφραγίσει την τρομακτική σε μέγεθος φυγή πληθυσμών (1955-1965) προς τα αστικά κέντρα ή τις ξένες χώρες. Από τα τέλη της δεκαετίας του '80 και μετά, η Λάρισα μεταμορφώθηκε σε ένα σύγχρονο αστικό κέντρο, που ζει με έντονους ρυθμούς και έχει δημιουργήσει πυλώνες πολιτιστικής, επιστημονικής και βιομηχανικής δραστηριότητας, δίνοντας την αίσθηση μιας πόλης με πολλές δυνατότητες και ακόμη περισσότερες προοπτικές

Αρχαιολογικοί χώροι, μνημεία:

Αναλυτική παρουσίαση των αρχαιολογικών χώρων και μνημείων του νέου Δήμου γίνεται στην **παράγραφο 3.3.1**

Για τις Δημοτικές Ενότητες Γιάννουλης και Κοιλιάδας δεν υπάρχει επί του παρόντος πλήρως καταγεγραμμένη εικόνα των θεμάτων ιστορικής φυσιογνωμίας και παράδοσης σε οργανωμένη μελέτη, αποτελεί ωστόσο προτεραιότητα για το αμέσως επόμενο διάστημα η συστηματική συγκέντρωση και οργανωμένη καταγραφή αυτών με παράλληλη λήψη όλων των μέτρων και η δημιουργία των προϋποθέσεων για την προστασία και αντιστοίχων στοιχείων και εγκαταστάσεων καθώς επίσης και την αξιοποίηση όλων των ευκαιριών ανάδειξής τους.